

Tid til haven

Havetips uge 45

Af: Marianne Bachmann Andersen

Planter i lys lue

I forhold til årstiden, så er vejret stadig utrolig mildt. Det kan man bl.a. se på løvtræer og buske, som holder på deres flotte løv ekstra længe i år. Der er masser af kemi at spore, når bladene ændrer farve fra klorofylets grønne til de orange karotiner og de røde anthocyaner. Egentlig er alle de kemiske stoffer præsenteret i langt de fleste planter, så der er først når klorofylet trækker sig tilbage, at de andre farver bliver synlige. Bladenes opgave er at omdanne solens stråler til energi, så planten kan vokse. Når bladene falder til jorden går planten i en naturlig dvale, og den tilstand vækkes, når der igen er lys og temperaturen er steget.

Juvenile planter

Det er ikke alle planter, der smider deres blade selvom klorofylet trækkes tilbage og planten går i dvale. Bøgehække er et klassisk eksempel på, at bladene forbliver på planterne næsten helt hen til det tidspunkt i april måned, hvor bøgen springer ud igen. Går du en tur i en fuldvoksen bøgeskov, vil du se de bare kroner om vinteren – det er altså kun i bøgens juvenile (ungdoms) fase, at bladene bliver på. Det er da også helt klart en medvirkende årsag til, at bøgehækkene er så populære, for helt bare vinterhække kan være lidt triste at se på.

Juvenil til voksen

Et andet eksempel på en plante, som både har ungdoms- og voksenalder er efeu. Vi kender alle de grønne lange stængler, som effektivt kan dække bunden og derved spare en masse lugetimer. Når efeu når en vis alder, eller hvis den kravler højt op i et træ eller på en husgavl, så vil den pludselig begynde at vokse med mere oprette grene uden hæfterødder og med en anden bladform. Snart vil den danne små kugleformede blomsterstande, der efter en lille blomstring bliver til sorte bær. Disse frugtstande er særdeles dekorative, og i dit havecenter kan du springe ungdomsfasen over og købe efeu, der allerede er i voksenalderen – det er da smart!

Fra druer til saft med kraft

En af de årligt tilbagevendte opgaver, når man har have med drivhus, er efterårsoprydning. Udtjente agurkeplanter og tomatranker skal skæres ned og ryddes ud. Drivhuset skal ryddes for nedfaldne blade og frugter og tømmes for plantesække og kapillærkasser. Der skal fejes og er der stadig drueklaser, som mangler at blive høstet, så er det med at få det gjort inden mængden af gråskimmel bliver så kraftig, at de angriber de ædle druer.

Du kan plante vinranker nu

Når drivhuset er ryddet og klar til næste års havesæson, og du gerne vil have en vindrueranke, så behøver du ikke vente til det bliver forår. Du kan sagtens plante din vinranke her om efteråret, hvor der måske er lidt mere tid til plantning.

Mange sorter at vælge imellem

Lige nu er det de sent modne sorter, der skal hentes ind fra drivhuset, men der findes mange andre sorter, der er modne sidst på sommeren. Der er sorter med mørke druer, røde druer og hvide druer. Mange af sorterne har kerner, men der er selvfølgelig også druer, som er kerneløse. Du kan vælge mellem sorter, der trives bedst i drivhus, men hvis du har mod på frilandsdyrkning, så er der også sorter til det. Din gartner er klar til at vejlede dig i, hvilken vindrue, der passer bedst til dig og din familie.

Overskuddet blev brugt til saft og gelé

Da familiens maver ikke tålte flere friske druer, blev resten skyllet og lavet til saft. Du kan bruge saftkoger eller koge dem i en gryde og hælde saften gennem et klæde eller finmasket si. Den lækre saft blev smagt til med lidt sukker. Min portion på 2,5 l druesaft fik tilsat 600 g sukker og var tilpas sød. To liter blev hældt på rengjorte flasker, mens resten fik tilsat ekstra sukker og kogt ind til gelé. Den kan vi så bruge til vinterens kogeretter, de bagte æbler til jul eller ovenpå nybagte boller. Smagen er dejlig, og det er en god fornemmelse at få brugt overskudsfrugten.

FACEBOOK statements eller små hurtige beskeder

Vær klar til vinter! Det kan hurtigt blive koldt for alvor, så tøv ikke med at være klar til at frostsikre dine semihårdføre planter. Det gælder især oliventræet, citrusfrugterne og andre eksotiske planter, som du har haft stående ude.

Hvis du vil overvintre sarte planter i drivhuset, så er det smart at fore det med boblefolie for at holde den værste kulde ude. HUSK at nogle af de sarte planter ikke tåler under 8-10 grader, så de skal flyttes helt ind.

Plant stedsegrønne i haven. Det er dekorationstid, og der er altid plads til en flot stedsegrøn plante, som man kan "stjæle" lidt skud og grene af til kranser, buketter og adventsdekorationer.

Har du vand i haven med fisk, så vær opmærksom på, at fisk risikerer at fryse ihjel, hvis dit bassin er lavere end 80 – 90 cm og derfor bundfryser.

I køkkenhaven kan toppen af pastinak, selleri og gulerødder vrides af og dækkes af en dyne med blade – denne form for kule giver en god beskyttelse, når det bliver frostvejr. Rødbeder står ovenover jorden og skal graves op og lagres frostfrit.

I frugthaven er bladene næsten faldet helt af nu. Du kan sagtens lade bladene være, men sidder der stadig frugter tilbage på træet, bør du fjerne dem for at minimere smitten. Det er de såkaldte frugtmumier, der kan skade næste års frugt.

Har du stadig ikke fået lagt dine prydløg, så er november ved at være sidste chance, hvis du vil sikre dig en fin blomstring til næste år. Prøv også at lave en løglasagne i en krukke, hvor de største løg er nederst og de tidlige krokus og skilla er i toppen.

Det er stadig ikke for sent at få gravet georginerne op. Klip toppen af ca. 5 – 10 cm over jordens overflade og grav nu knoldene op. Ryst dem forsigtigt fri for jord og kom dem i kasser til frostfri opbevaring vinteren over.

Lad naturen være med i din jul. Vi overdænges med julerier lavet af kunstige materialer, men sådan behøver det ikke at være. Julen kan sagtens være kogler, frøstande, visne hortensiablomster, bær, kristtorn, cypres, cedertræ, bjergte og røde æbler. Se julen dekoreret sammen med planter og blomster i dit havecenter.